

Det kongelige Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Høyringssvar - NOU 2014: 14 Fagskolen - et attraktivt utdanningsvalg

Styret for Fagskulen i Sogn og Fjordane har i styremøte 27.02.15 vedteke følgjande høyringssvar til NOU 2014:14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg:

BAKGRUNN:

Kunnskapsdepartementet har ute ei høyring om NOU 2014:14 *Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg*. Fristen for å gi høyringsuttale er sett til 25.mars 2015. NOU 2014:14 er omfattande og drøftar fagskule i vidaste forstand, historisk alt frå starten til noverande plassering i utdanningssystemet i Noreg og i relasjon til internasjonale kvalifikasjons-rammeverket. Den forsøker å plassere fagskuleutdanninga inn som ei profesjons-utdanning, samt gi framlegg om korleis den skal ha sin rettmessige plass i utdannings-systemet. Utvalet meiner det er behov for ei omfattande skulereform der essensen m.a. er at staten skal overta eigarskap, endre struktur, drift og finansiering og konkluderer med 49, til dels omfattande tiltak, som vil bli ei stor utfordring til dagens skulestruktur. Styret for Fagskulen i Sogn og Fjordane ønskjer derfor å gi høyringsuttale på nokre utvalde punkt.

INNLEIING:

Sogn og Fjordane Fylkeskommune eig ein fagskule, Fagskulen i Sogn og Fjordane, som er delt i to avdelingar, Maritim avdeling Måløy som utdannar dekksoffiserar og maskinoffiserar og Avdeling Førde som har utdanning innan elkraft, bygg, maskinteknikk, anlegg og automatisering . Styret for fagskulen i Sogn og Fjordane er samansett av representantar frå næringslivet, politikarar, studentar og tilsette.

KOMMENTARAR:

Generelt:

Styret for Fagskulen i Sogn og Fjordane (heretter kalla styret) er svært glad for at fagskulane i Noreg får fokus. Rapporten tar opp mange gode poeng og diskusjonar. Styret støttar utvalet som anbefalar å styrke særpreget til fagskulane og vidareutvikle dette. Vi meiner fokuset på eigarskap og reduksjon av fagskular frå 111 til 5-9 store campus er for drastisk. Det er lite sannsynlig at ei så stor endring vil bidra positivt til å styrke fagskulen sitt særpreg som

nærings og arbeidslivet sin skule. Ein bør heller i utgreiingane sjå på korleis ein kan styrke særpreget til fagskular i landet. Deretter kan det komme ein debatt om struktur der talet fagskular og eigarskap kjem som ein naturleg konklusjon av ei slik utgreiing. Statleg eller fylkeskommunal eigarskap bør vere underordna i eit slikt perspektiv, fokuset bør ligge på kvalitet og korleis møte krava i samfunnet i framtida. Framskrivningar peikar på eit aukande behov for fagarbeidarar i framtida. For Sogn og Fjordane er det særskild viktig å kunne tilby fagarbeidarar eit utdanningstilbod lokalt etter fullført fagbrev. Dette for å gjere yrkesfag meir attraktivt og auke statusen for fagarbeidarar og fagteknikarar. Fagskular er i dag yrkesretta og det bør dei fortsette å vere. Denne yrkesrettinga er tilpassa behova i det lokale næringslivet.

Styret meiner at lokal tilknyting og lokalt tilpassa fagskular vil skape ein vekst for det lokale næringslivet og for lokale fagskular. Ved å sentralisere fagskular vil ein miste studentar og den lokalt tilpassa utdanninga som næringslivet i distrikta treng.

Statlig eigarskap:

Styret meiner at lokalt tilpassa fagskular med tette band til det lokale næringslivet er viktig. Fokuset bør vere på kvalitet og utvikling av dynamiske fagskular og korleis fagskular skal kunne behalde sitt lokale særpreg og tene samfunnet på best mogleg måte. Ved å starte ein prosess der ein har bestemt seg for at statleg eigarskap er einaste vegen å gå, så set ein klare avgrensingar i vidare utgreiingar som bør komme. Styret meiner statleg eigarskap kan hindre lokalt tilpassa utdanningar og at fagskular dermed mistar sitt særpreg. Ved at fylkeskommunen gir frå seg fagskular til staten, mister ein styringsretten over kva tilbod som bør opprettast og oppretthaldast.

Campusmodellar:

Utvalet argumenterar for at samanslåing av fagskular vil styrke administrasjonen, noko som er viktig for å ha god kommunikasjon med arbeidslivet. Vår kommentar er at det sjølvsagt er viktig å ha ei profesjonell leiing, men må ein ha så store campusar for å oppnå dette? Ved mindre fagskular er det ein pedagogisk stab med profesjonell og fagleg kompetanse. Det er dette personalet som har den beste og direkte kommunikasjonen med næringa.

Skildringa av Ytre Namdal fagskole i boks 9.6 er eit typisk eksempel på korleis små einingar kan vere knytt til det lokale samfunn og næringsliv. Noko som vi vil påstå ein ikkje vil oppnå ved ein stor campus. Fagskular med små miljø vil ikkje nødvendigvis ha vanskar med å kunne ivareta samarbeid med fagmiljø, snarare tvert om. Det er ofte ved små fagskular ein ser at samarbeidet mellom næringslivet og fagskular er tett og utviklande, nettopp fordi dei er gjensidig avhengige av kvarandre.

Eit av særtrekka ved fagskular er at studentane er godt vaksne med ofte familiære og økonomiske forpliktingar som gjer det vaskelag å gå ut av arbeid, for å ta utdanning og ta opp nye lån. Desse studentane har også god kontakt med det lokale næringsliv. Utan tvil bidreg dette til godt samarbeid mellom utdanningsinstitusjonane og arbeidslivet. Truleg vil ei sentralisering av fagskuletilbodet føre til færre søkjarar til fagskuleutdanninga.

Undersøkingar viser at studentar som reiser ut av fylket for å ta utdanning sjeldan kjem tilbake. I dei tilfella der potensielle studentar er godt vaksne vil dei kanskje la vere å ta vidare utdanning. I begge desse tilfella vil det svekke

konkurransesevna til det lokale næringslivet. Dette er viktige moment som må vurderast når ein diskuterer fram-tidig skulestruktur.

Utvalet peikar på at Danmark har gått frå mange til få fagskular og at kvaliteten der har auka. Det er ikkje rimelig å vise til Danmark som er 1:9 i areal og har 10 gongar større folketettleik enn Noreg. Med 9 fagskular som utvalet har sett på som maks så vil ein ha mindre enn ein fagskule i annakvart fylke. Styret trur heller at den yrkesbacheloren Danmark har betyr meir for auka kvalitet og høgare status enn talet på fagskular. Styret ønskjer heller at ein i framtida skal greie ut potensialet for yrkesbachelor enn å låse seg til eit fåtal av offentlege fagskular.

Ein kan vere med på at 111 fagskular i dag er for mykje, men 9 fagskular er for lite til å sikre at ein har kjennskap til det lokale næringslivet. Ved å opprette campusar rundt i landet så er det heller ikkje mykje å spare, slik utvalet sjølv problematiserer. Ein får auka kostnader på administrasjon og økt behov for reising mellom campusar. Utvalet peikar på at store og robuste einingar ikkje treng å føre til nedleggingar av lærestader, men det vil føre til eit auka gap mellom administrasjonen og dei som til dagleg driftar fagskulen og har kontakt med næringslivet og ser næringslivet sine behov. Ein ser ingen samanheng mellom store robuste einingar og dynamiske fagskular som opprettar studiar etter lokale behov. Tvert imot så ser ein at små lokalt tilpassa fagskular (Sogn og Fjordane-modellen) kan raskt snu seg rundt og tilby den utdanninga som nærings- og arbeidsliv etterspør.

Styret viser til utvalet si presisering av at «*Fagskulen må beholde sin base hovedsaklig i praktisk, yrkesrettet og utviklingsbasert kunnskap. Arbeidslivets nærhet og eierskap til fagskoleutdanningene er et særtrekk ved denne utdanningstypen*» (s.89).

Denne tilknytinga til arbeidslivet er vesentleg for kvalitet og relevans. Vi stiller spørsmål om desse særtrekka vil kunne vidareførast og om relasjonen til næringslivet vil bli sterkare og meir systematisk ved å flytte fagskulane til store einingar, truleg i dei største byane. Den lokale tilknytinga til næringslivet i distrikta er sers viktig, til dømes, for den maritime utdanninga som er etablert med sterk tilknyting til maritim næring langs kysten og vi viser til kommentarane i boks 9.3.

Styret stiller seg undrande til at store einingar vil skape robuste fagmiljø. Vi meiner at ein kan skape robuste fagmiljø med å samarbeide med andre fagskular, her vil ein spesielt trekke fram samarbeidet som er blant maritime utdanningar. Ein kan også skape robuste fagmiljø ved å samarbeide med næringslivet. Gjennom å hente inn gjesteforelesarar, hospitere i næringslivet og andre typar samarbeid, så får ein robuste fagmiljø som har ei lokal tilknyting.

Finansiering:

Dagens finansiering av fagskulane tek ikkje omsyn til at enkelte fagområde er meir kostbare enn andre. Vi meiner at finansieringa må byggast på satsar som gir reell kostnadsdekking, på lik linje med høgskule/universitet. Finansiering basert på tre hovudelement: grunnløyving, resultatbasert løyving og utviklingsmidlar er ei god finansieringsløyving. Pr. i dag er det kunn grunnløyving basert på studenttalet to år tidlegare som dannar grunnlaget. Dermed blir fokuset på å rekruttere flest mogleg studentar og mindre fokus på å halde god kvalitet på utdanninga. Slik styret ser det er det svært vanskeleg med dagens

finansiering å starte opp ny utdanning sidan finansieringa først kjem to år i etterkant. Dagens rammevilkår gir ikkje rom til å utvikle nye, fleksible tilbod.

Andre tiltak:

Når det gjeld dei andre tiltaka som m.a. gjeld framlegg om endringar med kvalitet-system, inntak, kontroll/tilsyn, lovendering mm har styret ingen innvendingar mot.

Andre kommentarar:

Styret er skuffa over at utvalet ikkje kjem med ei klar og tydleg anbefaling om fagskulepoeng og studiepoeng. Vi vil vere tydlege på at overgang til studiepoeng vil vere med på å heve statusen til fagskular. Studiepoeng er kjent i næringslivet, det er ikkje fagskulepoeng. Ved å gå over til studiepoeng så vil ein enklare kunne få til ein tilpassa overgang mellom høgskule og fagskule. Næringslivet og høgskular har ein ide om at fagskulepoeng er mindre verdt enn studiepoeng. I samband med dette kan vi nemne at Fagskulen i Sogn og Fjordane underviser i faget energidistribusjon og energiproduksjon på både ved Fagskulen og Høgskulen i Sogn og Fjordane. Denne utdanninga har same læringsutbytte, same arbeidskrav, same eksamen, same undervisning og same lab. Studentane ved høgskulen får 10 studiepoeng medan studentane ved fagskulen får 9 fagskulepoeng for same faget. Ved å bruke studiepoeng og same utrekningsgrunnlag for arbeidsmengde vil ein få eit meir rettferdig system og ein vil auke statusen til fagskulen.

Styret er skeptisk til nasjonale planar som er utarbeidd sentralt. Dette fungerer godt for maritim utdanning som er prega av internasjonale krav. For tekniske fag så vil vi fokusere på at utdanningane skal vere lokalt tilpassa. Styret ser at utdanningar med stor lokal tilpassing vil gjere det vanskeleg å få til saumlause overgangar mellom høgskule og fagskular. Vi støttar difor utvalet som vil legge til rette for tilpassa overgangar mellom fagskular og høgskular.

For å utvikle særpreget til fagskular ønskjer styret at det blir oppretta ein yrkesbachelor. Det er viktig at denne yrkesbacheloren blir ei utdanning på ein fagskule og ikkje at ein går over til ein høgskulen. Vi meiner at ein etter ei toårig fagskuleutdanning kan ta eit ekstra år på ein fagskule og få ein yrkesbachelor. Styret trur dette vil auke rekrutteringa og gi fagskulane eit kvalitetsløft. Ein får då eit reelt karriereløp som er reindyrka yrkesfagleg, med eit yrkesfagleg fokus. Fordelen er at ein kan få ei fagleg utvikling utan at ein blir «akademisert». Fagskulane skal vere yrkesretta og fokusert på kva næringslivet treng her og no. Innovasjon og utvikling står sjølvstarkt i denne utdanninga. Ein vanleg bachelor derimot skal ha eit forskings-perspektiv og er akademisk og skil seg dermed frå ein tenkt modell med yrkesbachelor.

KONKLUSJON:

Styret ved fagskulen i Sogn og Fjordane ser svært positivt på at det er utarbeidd og lagt fram ein NOU som set fagskuleutdanninga på dagsorden. Styret meiner det er positivt at ein nå ønskjer å sjå på korleis fagskulane er finansierte. Det er nødvendig å sikre stabil og framsynt finansiering. Modell som vert nytta ved høgskular og universitet vil vere ei god løysing for fagskuleutdanninga. Styret kan derimot ikkje støtte utvalet sitt punkt om ein kraftig reduksjon av tal fagskular, då dette vil føre til at mangfaldet og attraktiviteten vil bli svekka. Slik omorganisering og statleg eigarskap er skildra i utgreiinga vil svekke fagskuleutdanninga.

Styret ønskjer å oppretthalde robuste og dynamiske fagskular som er tett integrert i det lokale næringslivet. Fagskulane kan vere den desentraliserte delen av tertiær utdanning som er lokalt tilpassa behovet i distrikta. Vi er bekymra for at store campusar i for stor grad skal nærme seg dei akademiske utdanningar på universitet og høgskule. Noko som vil føre til at fagskulen vil fjerne seg frå arbeidslivet sitt kompetansebehov og ovannemnde eigenart. Store einingar vil også føre til at det blir større avstand mellom studentar og undervisningspersonale. 5-9 offentlege fagskular vil øydelegge det lokale særpreget som utvalet og styret for fagskulen i Sogn og Fjordane ynskjer å bevare.

Med helsing

Jorunn Kirketeig
Styreleiar

Lars Berle
rektor

Brevet er elektronisk godkjent og er utan underskrift